

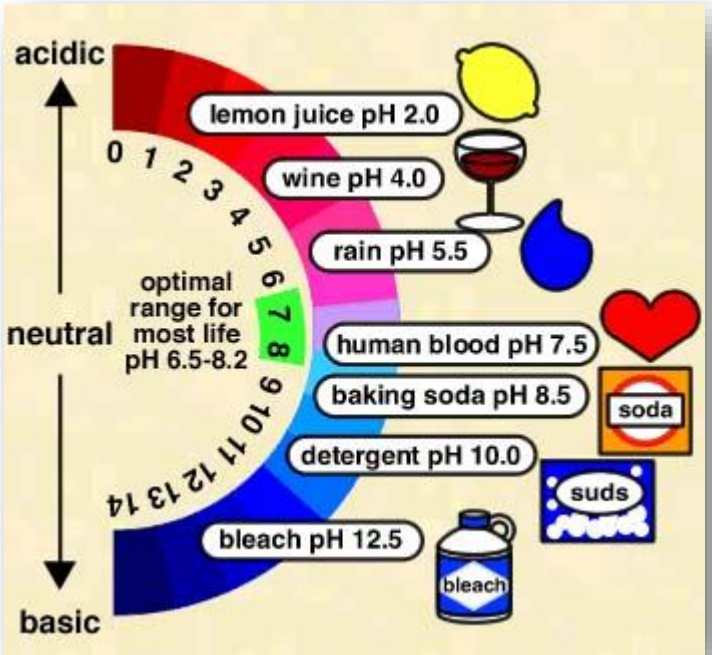
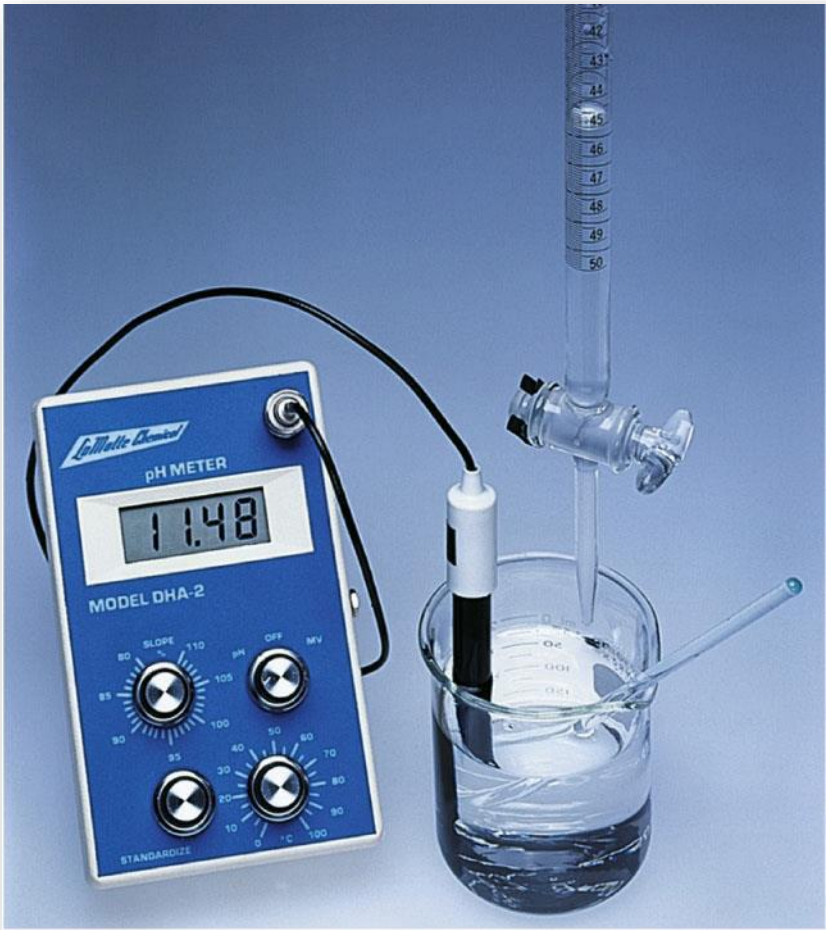
กรด และ เบส

ACIDS AND BASES

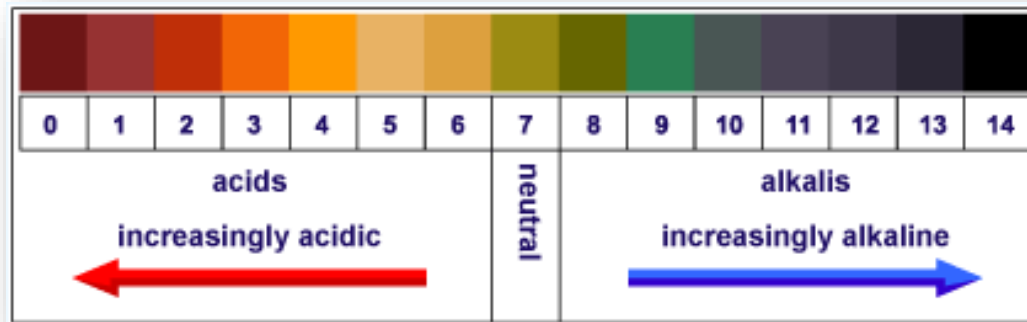
อาจารย์ ดร.สุภาวรัตน์ ทักษุริย์
สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์

กรดและเบส

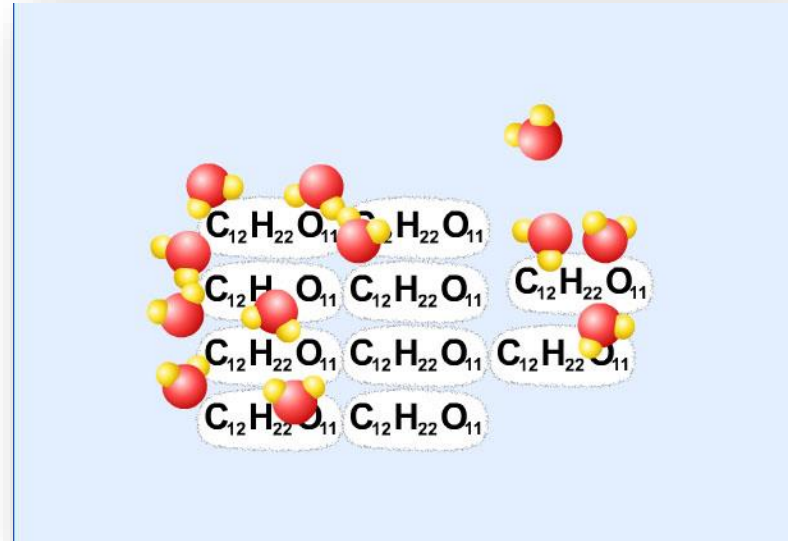
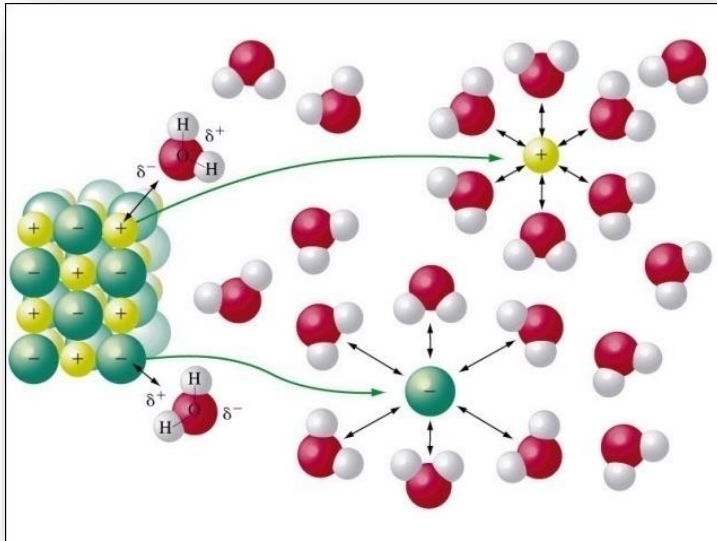

กรดและเบส

สารละลายต่อไปนี้จะมีสมบัติเป็นกรด หรือเป็นเบส

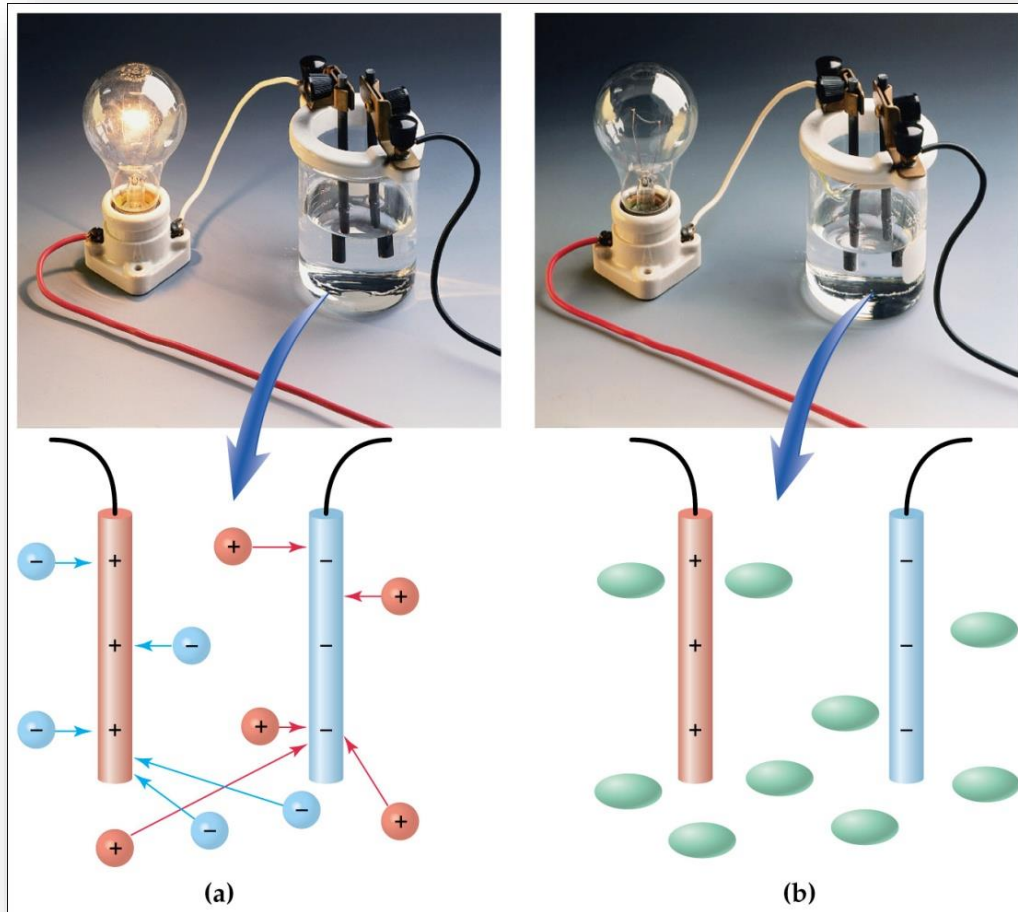

สารอิเล็กโทรไลต์(Electrolyte) และ นอนอิเล็กโทรไลต์(Non-electrolyte)

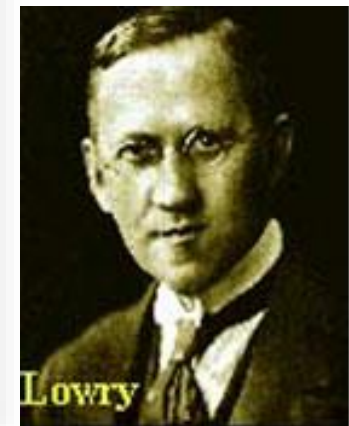
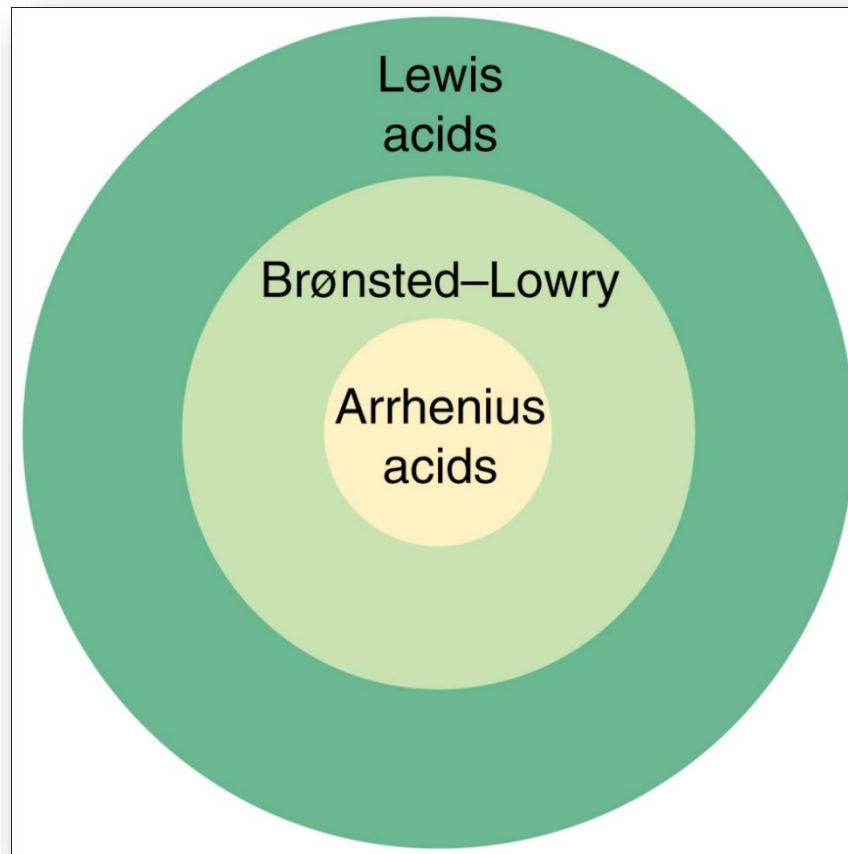
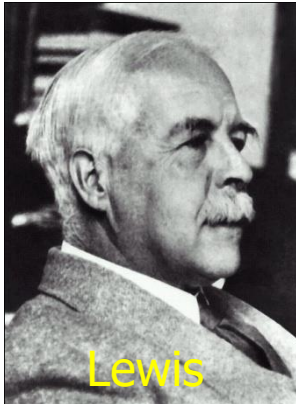

- สารอิเล็กโทรไลต์ คือ สารที่นำไฟฟ้าได้เมื่อหลอมเหลว หรือสารที่แตกตัวเป็นไอออนได้ในสารละลาย เรียกว่าสารละลายอิเล็กโทรไลต์
- สารนอนอิเล็กโทรไลต์ คือ สารที่ไม่แตกตัวเป็นไอออนในสารละลาย เรียกว่าสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

สารอิเล็กโทรไลต์(Electrolyte) และ นอนอิเล็กโทรไลต์(Non-electrolyte)

ทฤษฎีกรด เบส

ทฤษฎีกรด-เบสอาร์เรเนียส

- กรด คือสารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวให้ไฮโดรเจนไอออน : $\text{H}^+(\text{aq})$
- เบส คือสารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวให้ไฮดรอกไซด์ไอออน : $\text{OH}^-(\text{aq})$

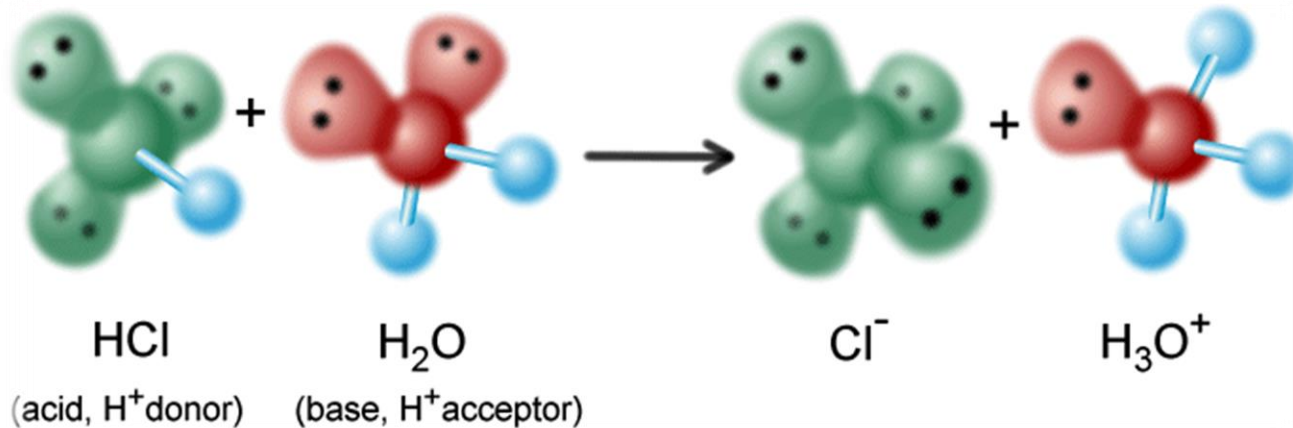
	สมการการแตกตัวของกรด-เบส
กรด	$\text{HCl}(\text{l}) \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{H}^+(\text{aq}) + \text{Cl}^-(\text{aq})$ $\text{HNO}_3(\text{l}) \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-$
เบส	$\text{NaOH}(\text{s}) \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{Na}^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$ $\text{Ca}(\text{OH})_2(\text{s}) \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{Ca}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{OH}^-(\text{aq})$

ทฤษฎีกรด-เบสเบรินสเตด-ลาวรี

- กรด คือ สารที่สามารถให้โปรตอนแก่สารอื่น (proton donor)
- เบส คือ สารที่สามารถรับโปรตอนจากสารอื่น (proton acceptor)

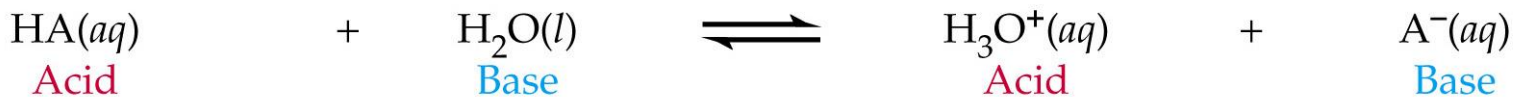
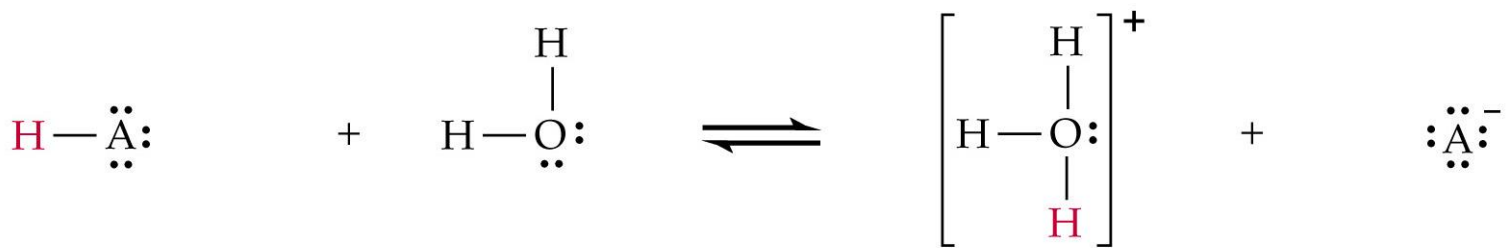
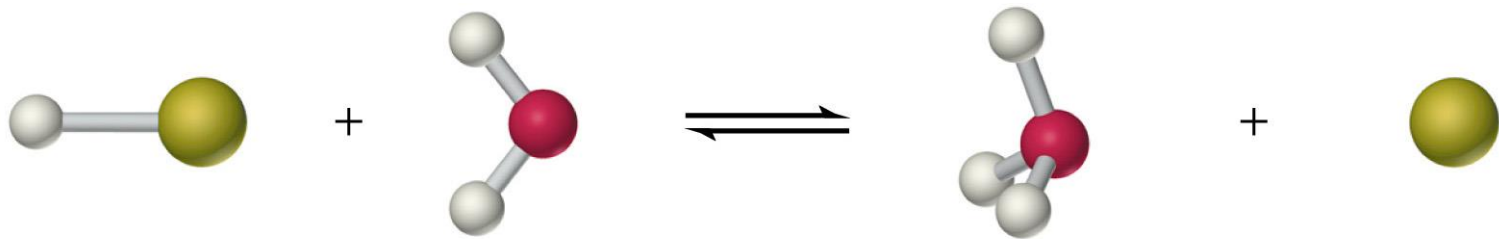
โปรตอน หมายถึง ไฮโดรเจนไอออนในสถานะแก๊ส : $H^+(g)$

©NCSSM 2002

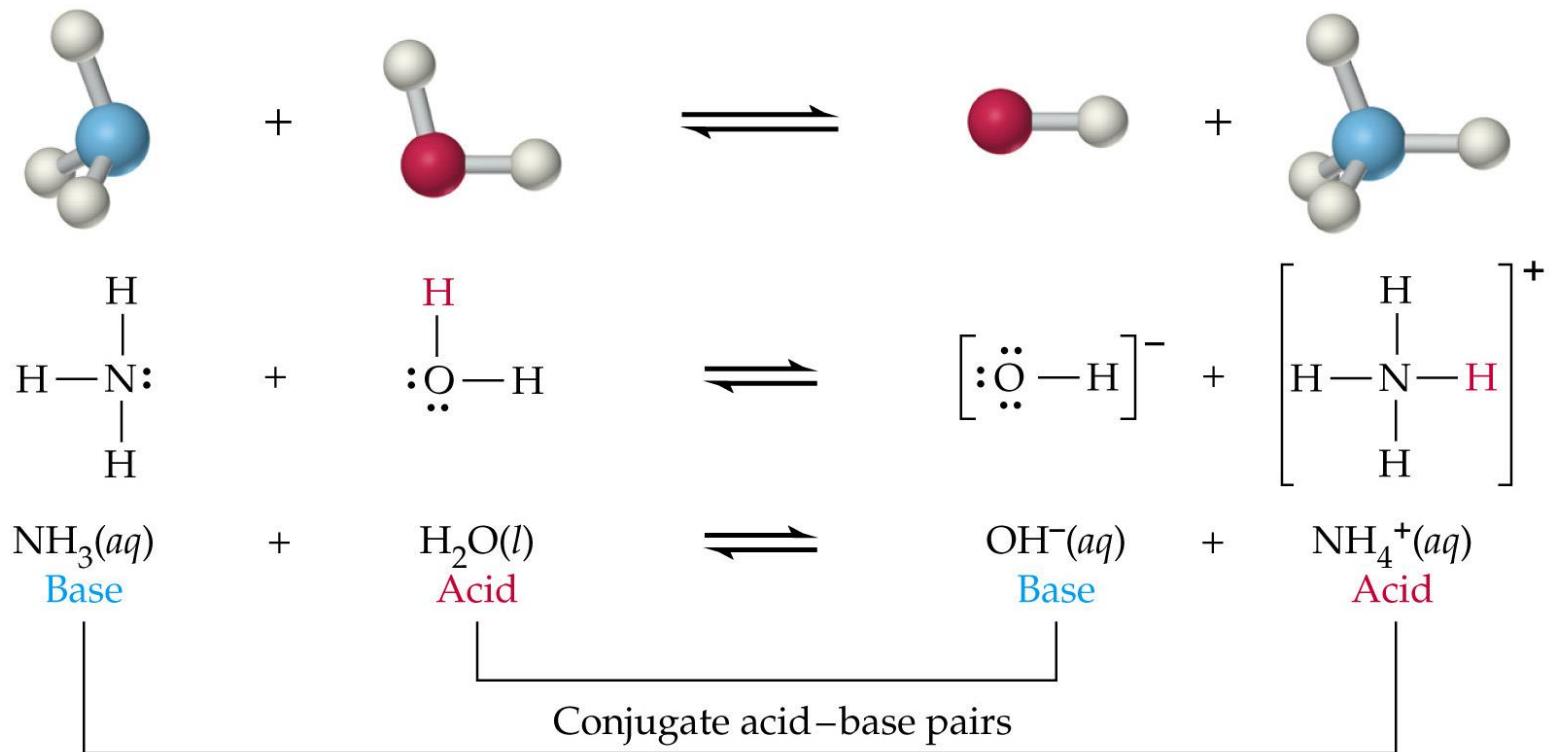

คู่กรด-เบส Conjugate acid-base pairs

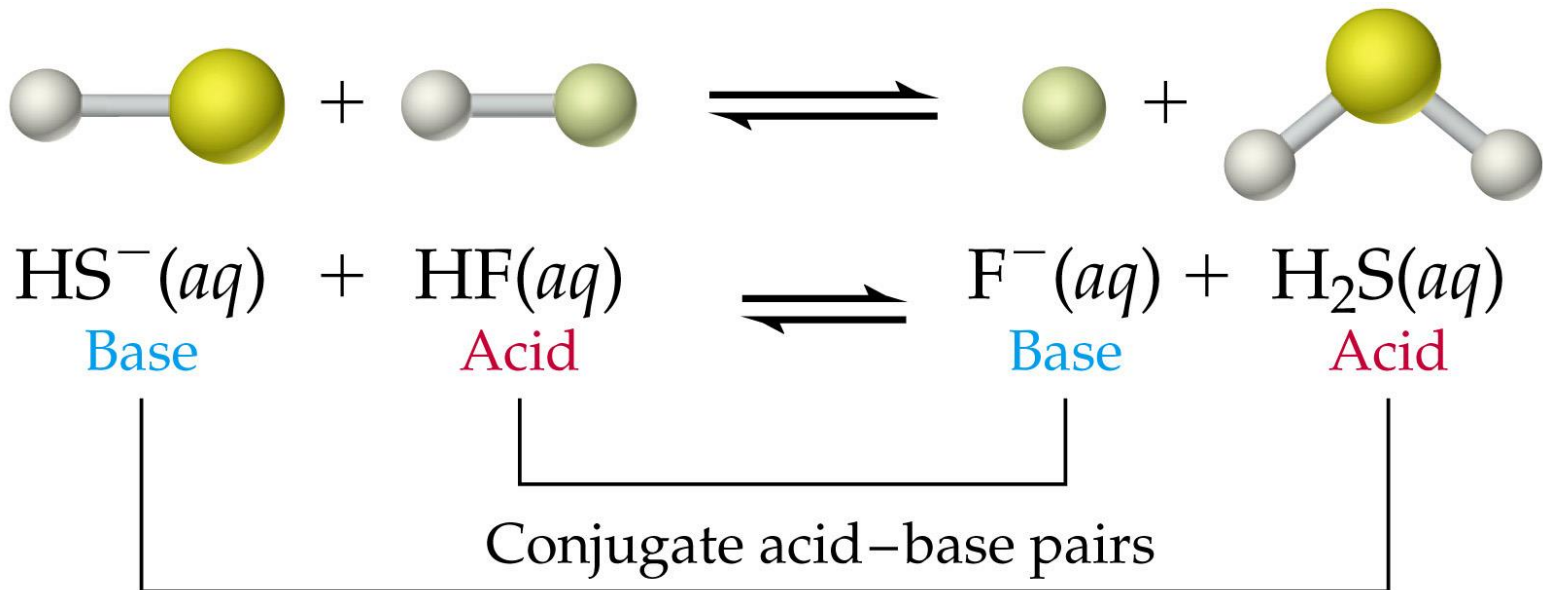

Conjugate acid-base pairs

คู่กรด-เบส Conjugate acid-base pairs

คู่กรด-เบส Conjugate acid-base pairs

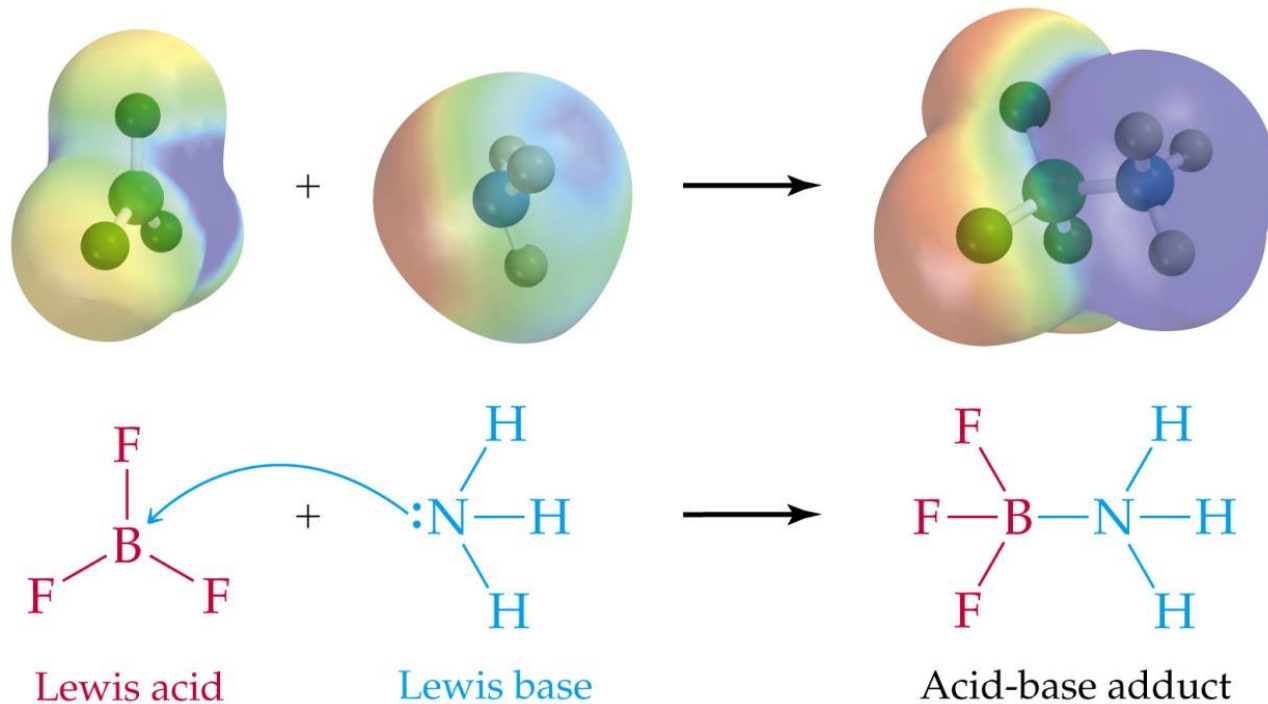
คู่กรด-เบส Conjugate acid-base pairs

จงระบุคู่กรด-เบสในปฏิกิริยาต่อไปนี้

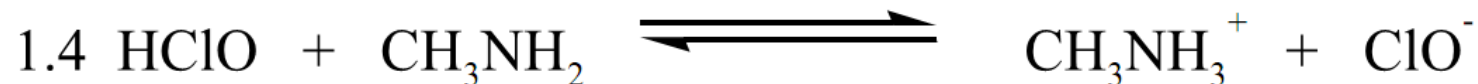
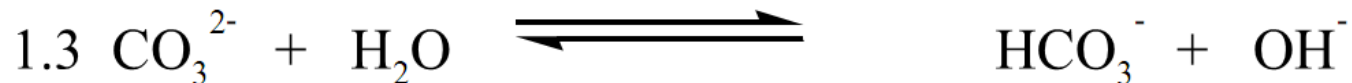
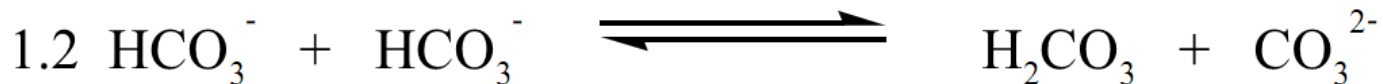
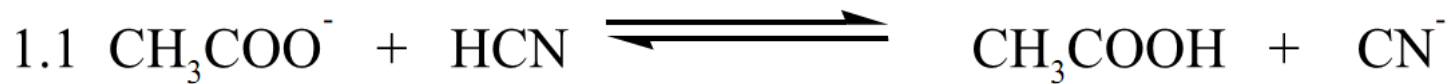
ทฤษฎีกรด-เบสลิวอิส

- กรด คือ สารที่รับอิเล็กตรอนคู่
- เบส คือ สารที่ให้อิเล็กตรอนคู่

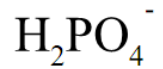

แบบฝึกหัด

- จงระบุคู่กรด-เบสทฤษฎีกรด-เบสเบรินสเตด-ลาวรีในปฏิกิริยาต่อไปนี้

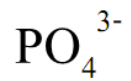
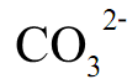

- จงระบุคู่เบสของกรดแต่ละชนิดต่อไปนี้

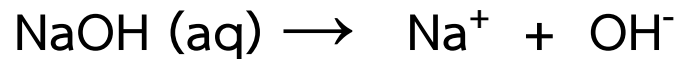
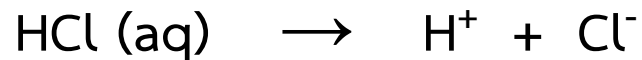
- จงระบุคู่กรดของเบสแต่ละชนิดต่อไปนี้

การแบ่งชนิดของกรด-เบสตามความสามารถในการแตกตัว

- กรดแก่และเบสแก่

- แตกตัวเป็นไอออนได้สมบูรณ์หรือ 100%
- ค่าคงที่สมดุลของการแตกตัวสูง นั่นคือปฏิกิริยาเกิดไปข้างหน้าได้มากกว่าปฏิกิริยาย้อนกลับ ดังนั้นสมการการแตกตัวของกรดแก่หรือเบสแก่เกิดปฏิกิริยาไปข้างหน้าอย่างเดียว

การแบ่งชนิดของกรด-เบสตามความสามารถ ในการแตกตัว

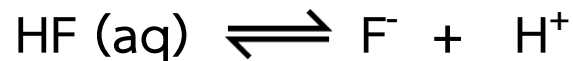
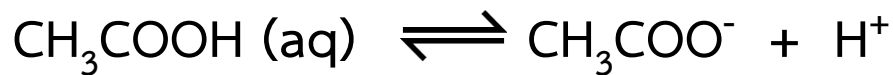
- **กรดแก่** ได้แก่ HClO_4 , HI , HBr , HCl , H_2SO_4 และ HNO_3
- **เบสแก่** ได้แก่ สารประกอบไฮดรอกไซด์ (OH^-) ของโลหะหมู่ IA และ IIA เช่น KOH , RbOH , CsOH , NaOH , LiOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{Ba}(\text{OH})_2$, $\text{Sr}(\text{OH})_2$

การแบ่งชนิดของกรด-เบสตามความสามารถในการแตกตัว

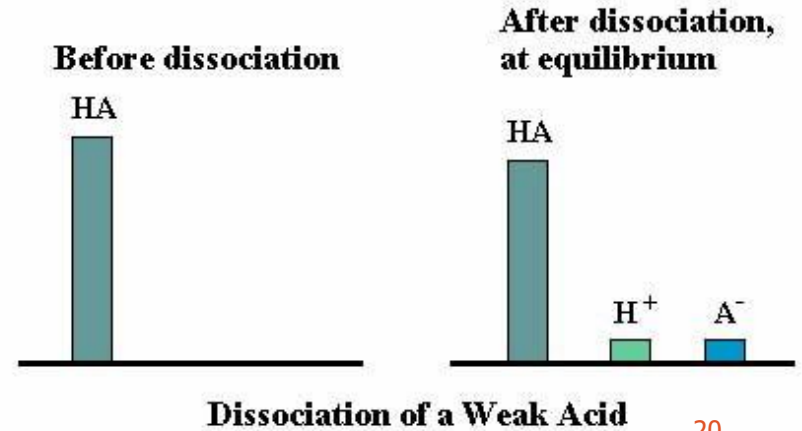
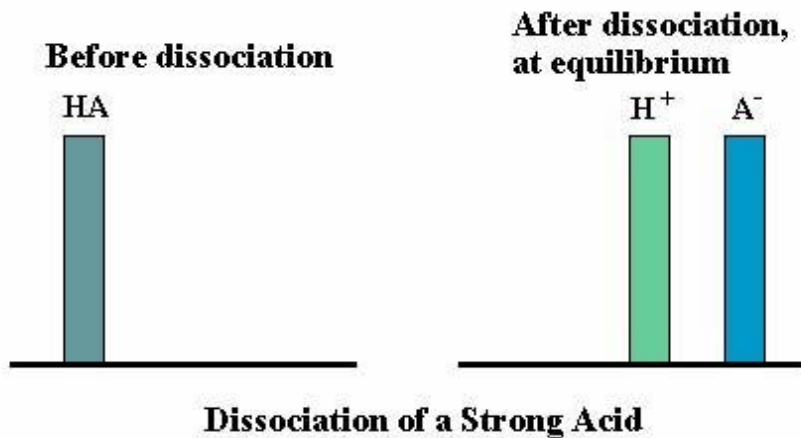
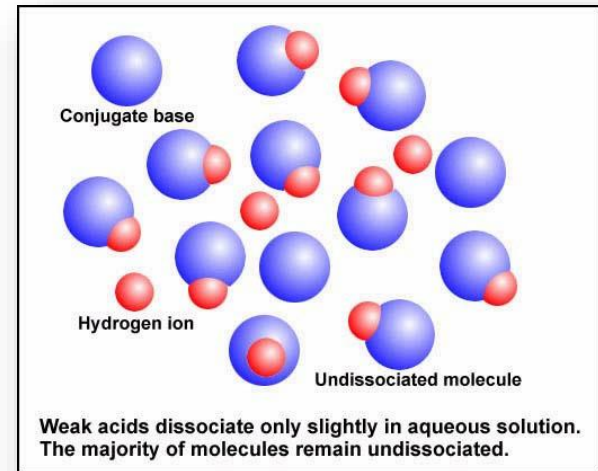
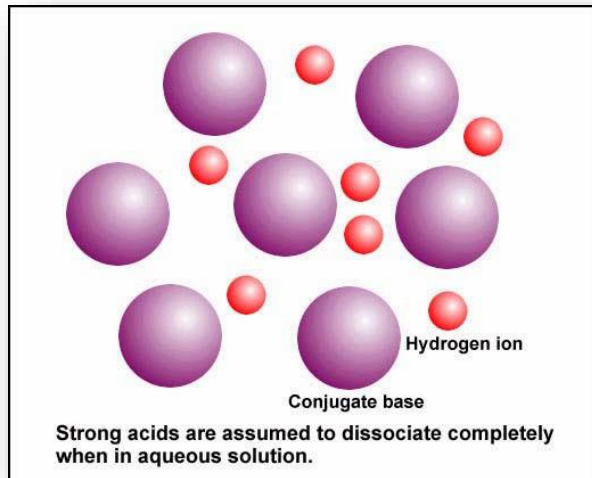
- กรดอ่อนและเบสอ่อน

- แตกตัวเป็นไอออนได้น้อย

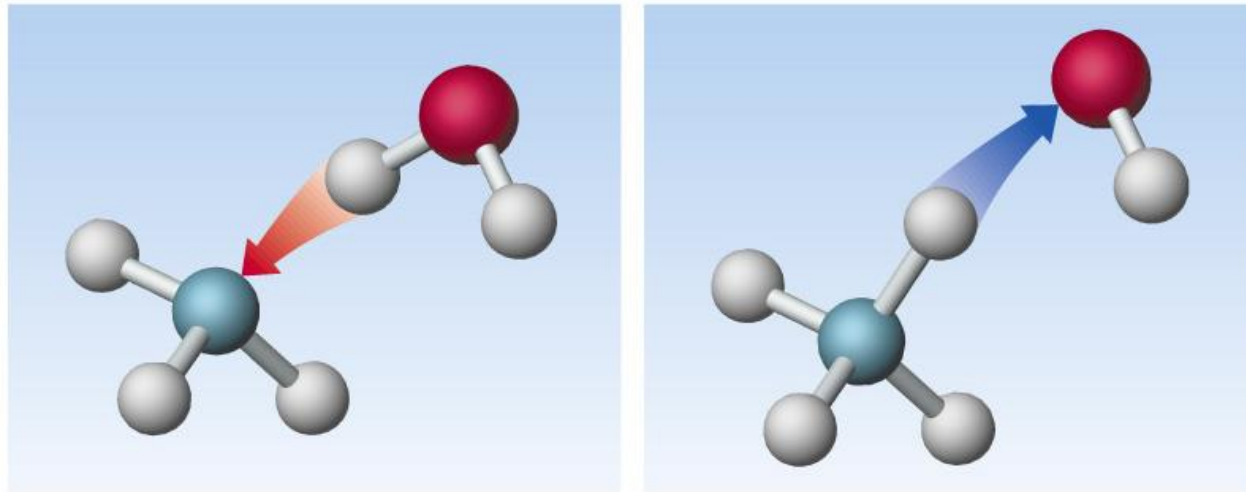
- มีทั้งปฏิกิริยาไปข้างหน้าและย้อนกลับ ดังนั้นจึงมีค่าคงที่สมดุลเกิดขึ้น K_a และ K_b

การแตกตัวของกรดและเบส

ความแรงของกรดและเบส

NH₃
Base(1)

+

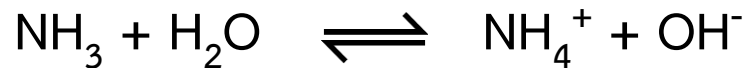
H₂O
Acid(2)

⇌

NH₄⁺
Acid(1)

+

OH⁻
Base(2)

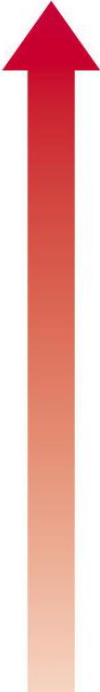

เบส(1) กรด(2)

กรด(1) เบส(2)

OH⁻ เป็นเบสที่แรงกว่า NH₃ และ

NH₄⁺ เป็นกรดที่แรงกว่า H₂O

ความแรงของกรดและเบส

	Acid, HA		Base, A ⁻			
 <p>Stronger acid</p>	HClO ₄	} Strong acids. 100% dissociated in aqueous solution.	ClO ₄ ⁻	} Very weak bases. Negligible tendency to be protonated in aqueous solution.	 <p>Weaker base</p>	
	HCl					Cl ⁻
	H ₂ SO ₄					HSO ₄ ⁻
	HNO ₃		NO ₃ ⁻			
	H ₃ O ⁺	} Weak acids. Exist in solution as a mixture of HA, A ⁻ , and H ₃ O ⁺ .	H ₂ O	} Weak bases. Moderate tendency to be protonated in aqueous solution.		
	HSO ₄ ⁻		SO ₄ ²⁻			
	H ₃ PO ₄		H ₂ PO ₄ ⁻			
	HNO ₂		NO ₂ ⁻			
	HF		F ⁻			
	CH ₃ CO ₂ H		CH ₃ CO ₂ ⁻			
H ₂ CO ₃	HCO ₃ ⁻					
H ₂ S	HS ⁻					
NH ₄ ⁺	NH ₃	} Strong bases. 100% protonated in aqueous solution.				
HCN	CN ⁻					
HCO ₃ ⁻	CO ₃ ²⁻					
H ₂ O	OH ⁻					
NH ₃	NH ₂ ⁻					
OH ⁻	O ²⁻					
H ₂	H ⁻					
Weaker acid				Stronger base		

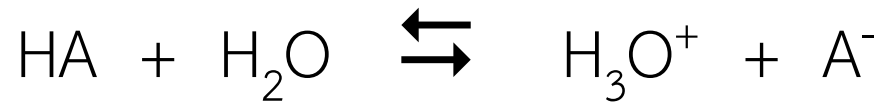

ความแรงของกรดและเบส

Acid		Conjugate Base			
	Perchloric acid	HClO ₄	Perchlorate ion	ClO ₄ ⁻	
	Hydroiodic acid	HI	Iodide ion	I ⁻	
	Hydrobromic acid	HBr	Bromide ion	Br ⁻	
	Hydrochloric acid	HCl	Chloride ion	Cl ⁻	
	Sulfuric acid	H ₂ SO ₄	Hydrogen sulfate ion	HSO ₄ ⁻	
	Nitric acid	HNO ₃	Nitrate ion	NO ₃ ⁻	
	Hydronium ion ^a	H ₃ O ⁺	Water ^a	H ₂ O	
	Hydrogen sulfate ion	HSO ₄ ⁻	Sulfate ion	SO ₄ ²⁻	
	Nitrous acid	HNO ₂	Nitrite ion	NO ₂ ⁻	
	Acetic acid	HC ₂ H ₃ O ₂	Acetate ion	C ₂ H ₃ O ₂ ⁻	
	Carbonic acid	H ₂ CO ₃	Hydrogen carbonate ion	HCO ₃ ⁻	
	Ammonium ion	NH ₄ ⁺	Ammonia	NH ₃	
	Hydrogen carbonate ion	HCO ₃ ⁻	Carbonate ion	CO ₃ ²⁻	
	Water	H ₂ O	Hydroxide ion	OH ⁻	
	Methanol	CH ₃ OH	Methoxide ion	CH ₃ O ⁻	
	Ammonia	NH ₃	Amide ion	NH ₂ ⁻	

^aThe hydronium ion–water combination refers to the ease with which a proton is passed from one water molecule to another; that is, $\text{H}_3\text{O}^+ + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_2\text{O} + \text{H}_3\text{O}^+$

ค่าคงที่การแตกตัวของกรดอ่อน: K_a

$$K = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}][\text{H}_2\text{O}]}$$

$$K \cdot [\text{H}_2\text{O}] = K_a = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]}$$

K_a : acid ionization constant

ค่าคงที่การแตกตัวของเบสอ่อน: K_b

$$K = \frac{[BH^+][OH^-]}{[B][H_2O]}$$

$$K \cdot [H_2O] = K_b = \frac{[BH^+][OH^-]}{[B]}$$

K_b : base ionization constant

ค่าคงที่การแตกตัวของเบสและคู่กรด

Base	Formula, B	K_b	Conjugate Acid, BH^+	K_a
Ammonia	NH_3	1.8×10^{-5}	NH_4^+	5.6×10^{-10}
Aniline	$C_6H_5NH_2$	4.3×10^{-10}	$C_6H_5NH_3^+$	2.3×10^{-5}
Dimethylamine	$(CH_3)_2NH$	5.4×10^{-4}	$(CH_3)_2NH_2^+$	1.9×10^{-11}
Hydrazine	N_2H_4	8.9×10^{-7}	$N_2H_5^+$	1.1×10^{-8}
Hydroxylamine	NH_2OH	9.1×10^{-9}	NH_3OH^+	1.1×10^{-6}
Methylamine	CH_3NH_2	3.7×10^{-4}	$CH_3NH_3^+$	2.7×10^{-11}

ค่าคงที่การแตกตัวของกรด

	Ionization Equilibrium	Ionization Constant K	pK
Acid		$K_a =$	$pK_a =$
Iodic acid	$\text{HIO}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{IO}_3^-$	1.6×10^{-1}	0.80
Chlorous acid	$\text{HClO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{ClO}_2^-$	1.1×10^{-2}	1.96
Chloroacetic acid	$\text{HC}_2\text{H}_2\text{ClO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{C}_2\text{H}_2\text{ClO}_2^-$	1.4×10^{-3}	2.85
Nitrous acid	$\text{HNO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{NO}_2^-$	7.2×10^{-4}	3.14
Hydrofluoric acid	$\text{HF} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{F}^-$	6.6×10^{-4}	3.18
Formic acid	$\text{HCHO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{CHO}_2^-$	1.8×10^{-4}	3.74
Benzoic acid	$\text{HC}_7\text{H}_5\text{O}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{C}_7\text{H}_5\text{O}_2^-$	6.3×10^{-5}	4.20
Hydrazoic acid	$\text{HN}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{N}_3^-$	1.9×10^{-5}	4.72
Acetic acid	$\text{HC}_2\text{H}_3\text{O}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2^-$	1.8×10^{-5}	4.74
Hypochlorous acid	$\text{HOCl} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{OCl}^-$	2.9×10^{-8}	7.54
Hydrocyanic acid	$\text{HCN} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{CN}^-$	6.2×10^{-10}	9.21
Phenol	$\text{HOC}_6\text{H}_5 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{C}_6\text{H}_5\text{O}^-$	1.0×10^{-10}	10.00
Hydrogen peroxide	$\text{H}_2\text{O}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{HO}_2^-$	1.8×10^{-12}	11.74

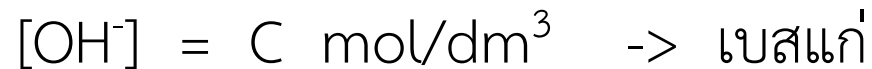
ค่าคงที่การแตกตัวของเบส

	Ionization Equilibrium	Ionization Constant K	pK
Base		$K_b =$	$pK_b =$
Diethylamine	$(C_2H_5)_2NH + H_2O \rightleftharpoons (C_2H_5)_2NH_2^+ + OH^-$	6.9×10^{-4}	3.16
Ethylamine	$C_2H_5NH_2 + H_2O \rightleftharpoons C_2H_5NH_3^+ + OH^-$	4.3×10^{-4}	3.37
Ammonia	$NH_3 + H_2O \rightleftharpoons NH_4^+ + OH^-$	1.8×10^{-5}	4.74
Hydroxylamine	$HONH_2 + H_2O \rightleftharpoons HONH_3^+ + OH^-$	9.1×10^{-9}	8.04
Pyridine	$C_5H_5N + H_2O \rightleftharpoons C_5H_5NH^+ + OH^-$	1.5×10^{-9}	8.82
Aniline	$C_6H_5NH_2 + H_2O \rightleftharpoons C_6H_5NH_3^+ + OH^-$	7.4×10^{-10}	9.13

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

- การคำนวณ $[H^+]$ หรือ $[OH^-]$ จากสารละลายกรดแก่และเบสแก่ เมื่อ C เป็นความเข้มข้นเริ่มต้นของสารละลาย

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 1 กรด HNO_3 เป็นกรดแก่ กรดนี้ 0.3 mol ละลายในน้ำ 600 cm^3 จะมีความเข้มข้นของ H_3O^+ กี่ mol/dm^3

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 2 นำกรดซัลฟิวริก (H_2SO_4) 49 กรัม มาละลายน้ำ 200 cm^3 สารละลายที่ได้ จะมีความเข้มข้น H^+ อีออนกี่โมลต่อลิตร

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 3 สารละลาย HClO_4 มี H_3O^+ 0.3 mol ในปริมาตร 200 cm^3 สารละลาย
เข้มข้นกี่ mol/dm^3

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

- การคำนวณกรดอ่อน

$$\% = \frac{[H^+]}{C} \times 100$$

$$[H^+] = \sqrt{K_a C}$$

$$\% = \frac{\sqrt{K_a C}}{C} \times 100$$

$$K_a = \frac{[H^+]^2}{C}$$

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

- การคำนวณเบสอ่อน

$$\% = \frac{[OH^-]}{C} \times 100$$

$$[OH^-] = \sqrt{K_b C}$$

$$\% = \frac{\sqrt{K_b C}}{C} \times 100$$

$$K_b = \frac{[OH^-]^2}{C}$$

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 4 กรดมอนอโปรติกชนิดหนึ่งแตกตัวได้ 5% ถ้าสารละลายกรดนี้เข้มข้น 0.5 mol/dm^3 จำนวน 600 cm^3 จะมีความเข้มข้นของ H_3O^+ กี่ mol/dm^3

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 5 สารละลาย CH_3COOH 0.2 mol ในภาชนะ 1 dm^3 ($K_a = 1.8 \times 10^{-5}$)
แตกตัวได้ร้อยละเท่าใด

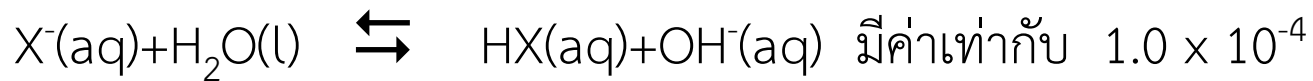
การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 6 สารละลายกรด HCOOH เข้มข้น 0.2 mol/dm^3 จะมีความเข้มข้นของ H_3O^+ เท่าใด และกรดนี้แตกตัวเป็นไอออนได้กี่% กำหนดค่า K_a ของ HCOOH เท่ากับ 1.8×10^{-4}

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

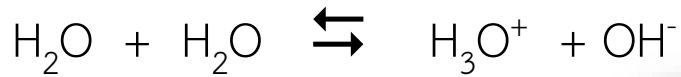
ตัวอย่างที่ 6 สารละลาย NaX มีสมบัติเป็นเบส ถ้าสารละลายนี้มีความเข้มข้น 2 mol/dm^3 จงหาความเข้มข้นของ OH^- เมื่อค่า K_b ของ

การคำนวณเกี่ยวกับการแตกตัวของกรดและเบส

ตัวอย่างที่ 7 จงคำนวณร้อยละของการแตกตัวของกรดเบนโซอิก($\text{C}_6\text{H}_5\text{COOH}$) ในสารละลายที่มีความเข้มข้น 0.25 mol/dm^3 และ 0.40 mol/dm^3 กำหนด K_a ของ $\text{C}_6\text{H}_5\text{COOH} = 6.5 \times 10^{-5}$

ความเข้มข้นของ H_3O^+ และ OH^- กับความเป็นกรด-เบสของสารละลาย

$$K = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-]}{[\text{H}_2\text{O}]^2}$$

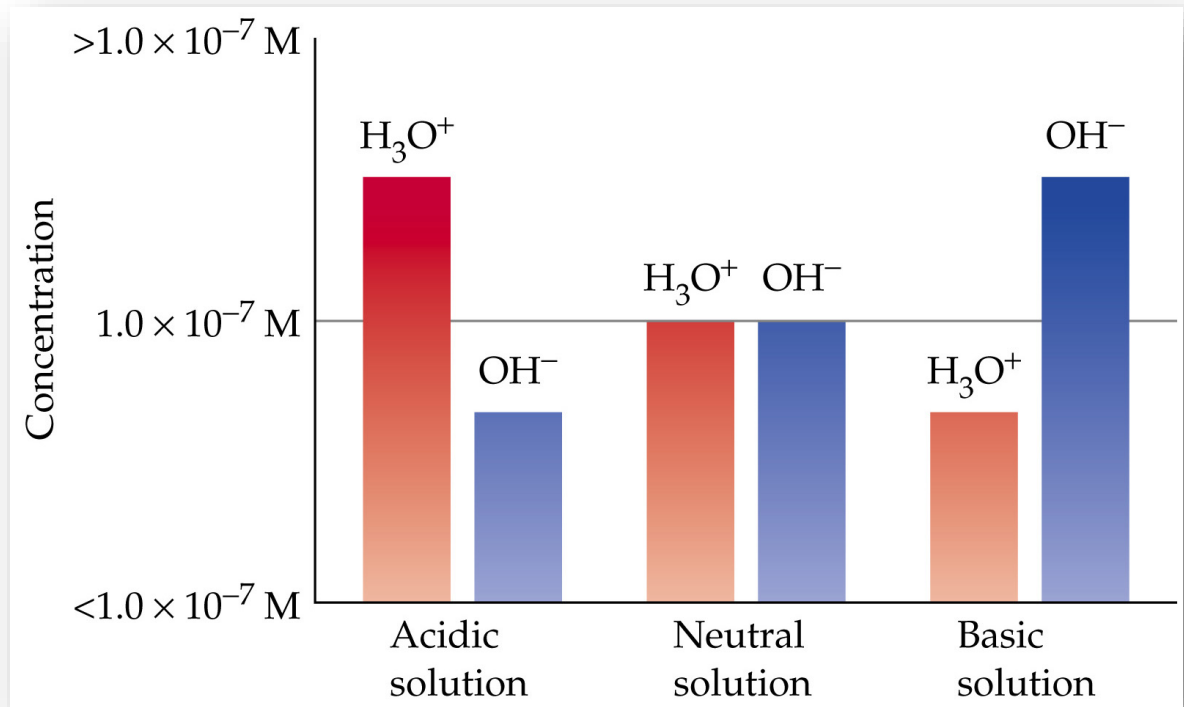
$$K \cdot [\text{H}_2\text{O}]^2 = K_w = [\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-]$$

$$K_w = 1.0 \times 10^{-14}$$

ในน้ำบริสุทธิ์ $[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-]$

นั่นคือ $K_w = [\text{H}_3\text{O}^+]^2 = [\text{OH}^-]^2$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-] = \sqrt{K_w} = \sqrt{1.0 \times 10^{-14}} = 1.0 \times 10^{-7}$$

pH ของสารละลาย

ปี ค.ศ.1909

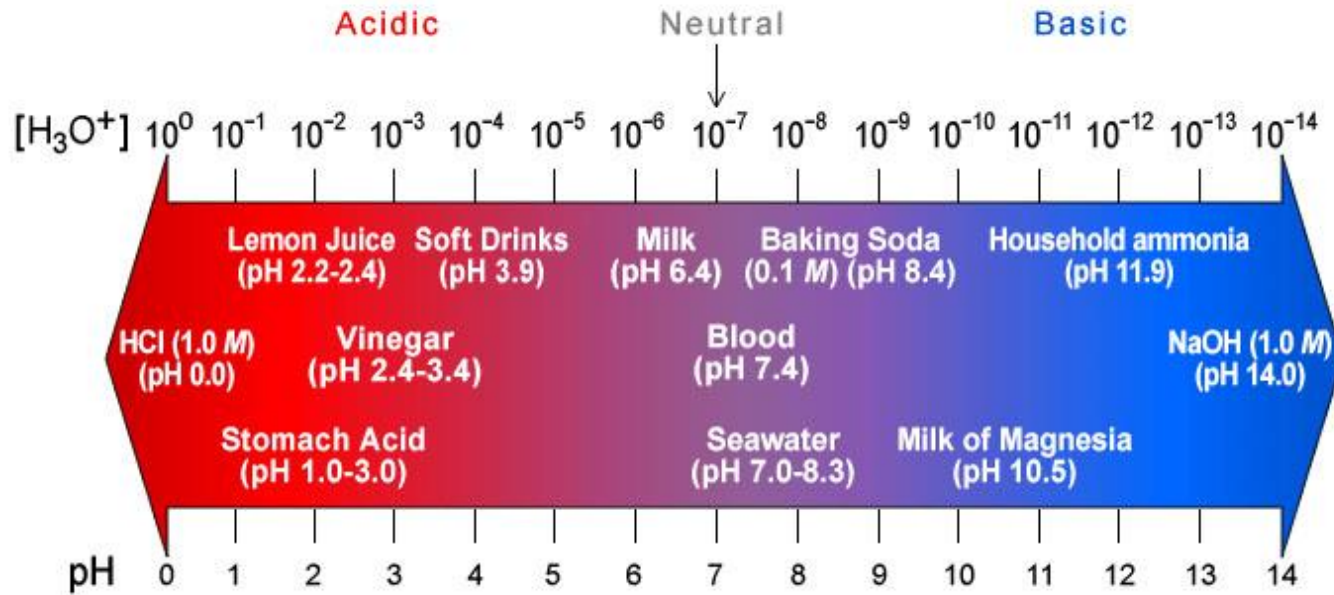
ซอเรน ปีเตอร์ ลอริทซ์ ซอเรนเซน

(Soren Peter Lauritz Sorenson)

นักชีวเคมีชาวเดนมาร์ก ได้เสนอ

มาตรฐาน pH (power of hydrogen)

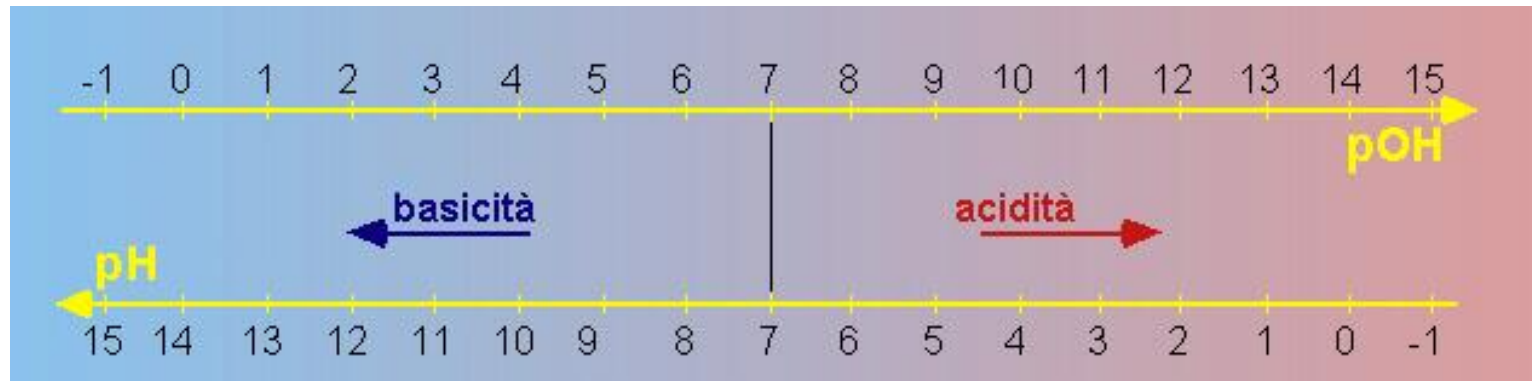
pH ของสารละลาย

มาตรฐาน pH (pH scale) ใช้บอกความเป็นกรด-เบสของสารละลาย

$$pH = -\log[H_3O^+]$$

pH ແລະ pOH

$$\text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+]$$

$$\text{pOH} = -\log[\text{OH}^-]$$

$$\text{pH} + \text{pOH} = 14$$

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 8 จงคำนวณหา pH ของสารละลายต่อไปนี้

ก) HCl 0.0040 M

การคำนวณ pH และ pOH

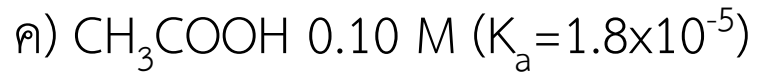
ตัวอย่างที่ 8 จงคำนวณหา pH ของสารละลายต่อไปนี้

ข) NaOH 0.020 M

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 8 จงคำนวณหา pH ของสารละลายต่อไปนี้

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 9 สารละลาย H_2SO_4 เข้มข้น $1 \times 10^{-2} \text{ M}$ มี pOH เท่าใด

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 10 สารละลาย HNO_3 เข้มข้น 0.5 M ปริมาตร 10 cm^3 ผสมน้ำกลั่น 90 cm^3 มี pH เท่าใด

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 11 สารละลาย HNO_3 pH = 3 จะมีความเข้มข้นของ H_3O^+ เท่าใด

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 12 สารละลาย HI pH = 4 จะมีความเข้มข้นของ OH^- เท่าใด

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 13 สารละลายกรดอ่อน HA เข้มข้น 0.20 M มี pH = 4 จงคำนวณหาค่า K_a ของกรดอ่อนนี้

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 14 สารละลายกรดอ่อน HCOOH เข้มข้น 0.40 M มีค่า $K_a = 1.7 \times 10^{-4}$
จงหา pH ของกรดอ่อนนี้

การคำนวณ pH และ pOH

ตัวอย่างที่ 15 สารละลายเบสอ่อนชนิดหนึ่งเข้มข้น 0.30 M มีค่า pH 10.66 เบสชนิดนี้มีค่า K_b เท่าไร

สารละลายบัฟเฟอร์ (Buffer solutions)

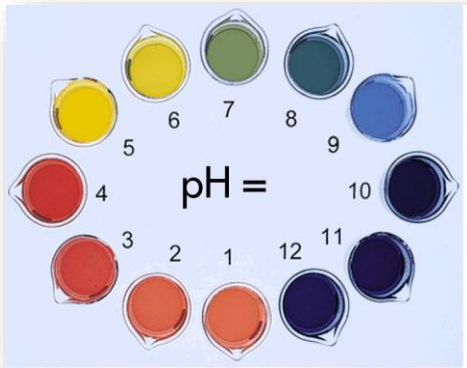
- สารละลายบัฟเฟอร์ หมายถึง สารละลายที่เมื่อเติมกรดแก่หรือเบสแก่ลงไปเล็กน้อยทำให้ pH ของสารละลายเปลี่ยนแปลงไปน้อยมาก จนถือได้ว่า pH ไม่เปลี่ยนแปลง

ประเภทของสารละลายบัฟเฟอร์

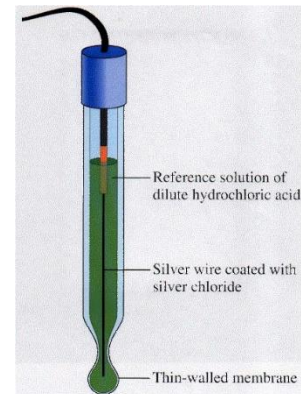
- **สารละลายบัฟเฟอร์กรด** คือ สารละลายผสมของกรดอ่อนกับเกลือของกรดอ่อนนั้น(คู่เบส) เช่น CH_3COOH และ CH_3COONa
- **สารละลายบัฟเฟอร์เบส** คือ สารละลายผสมของเบสอ่อนกับเกลือของเบสอ่อนนั้น(คู่กรด) เช่น NH_3 และ NH_4Cl

การวัด pH ของสารละลาย

- วิธีเทียบสี : การใช้อินดิเคเตอร์, กระดาษยูนิเวอร์แซลอินดิเคเตอร์

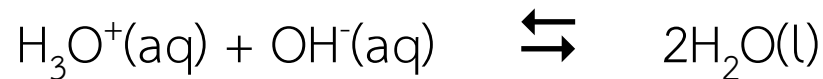

- วิธีวัดความต่างศักย์ : การใช้ pH meter

ปฏิกิริยาระหว่างกรดกับเบส

- ปฏิกิริยาระหว่างกรดกับเบส เรียกว่า ปฏิกิริยาสะเทิน(Neutralization reaction) คือปฏิกิริยาที่ H_3O^+ จากสารละลายกรดทำปฏิกิริยากับ OH^- จากสารละลายเบส ได้ผลิตภัณฑ์เป็นน้ำ

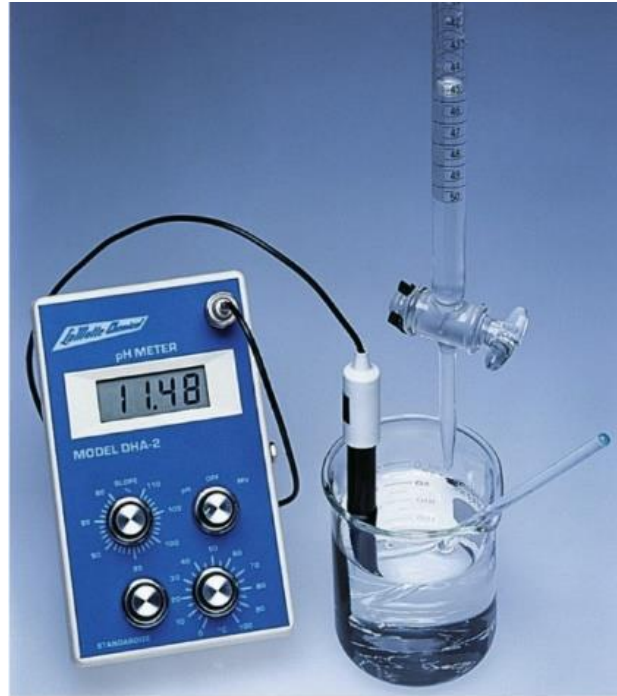

- จุดสะเทิน หรือจุดสมมูล(Equivalence point) คือ จุดที่กรดและเบสทำปฏิกิริยาพอดีกัน
- จุดยุติ(End point) คือ จุดที่อินดิเคเตอร์เปลี่ยนสี

ปฏิกิริยาระหว่างกรดกับเบส

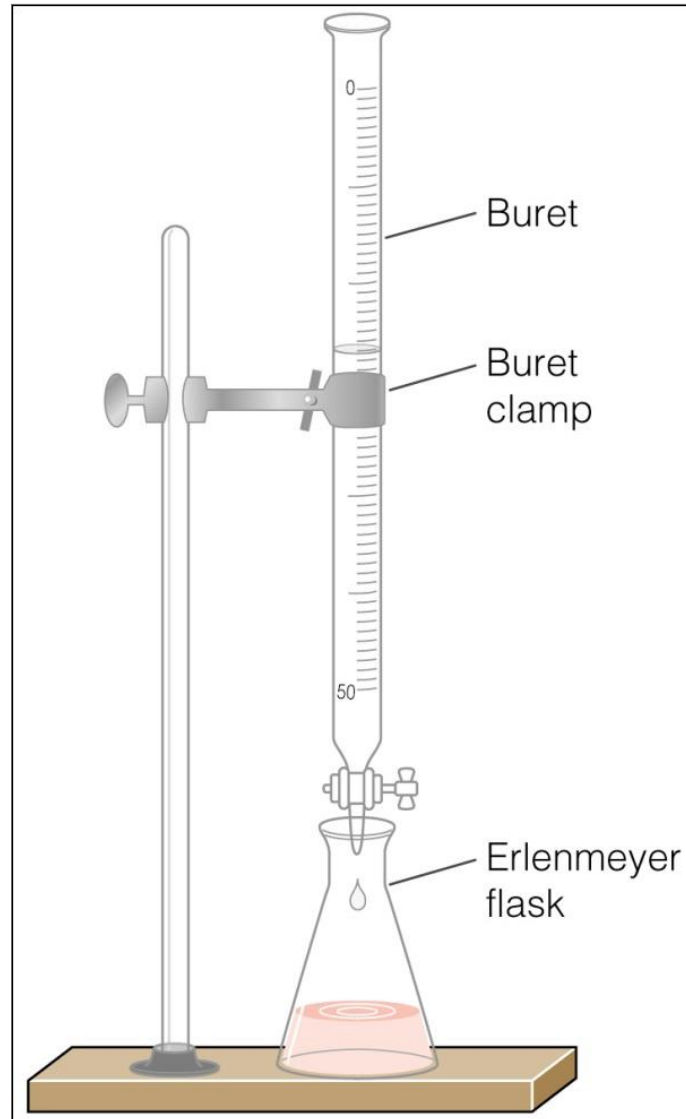
- จงเขียนสมการแสดงปฏิกิริยาระหว่าง H_2CO_3 กับ NaOH

- จงเขียนปฏิกิริยาสะเทินระหว่าง HNO_3 กับ Ca(OH)_2

การไทเทรตกรด-เบส

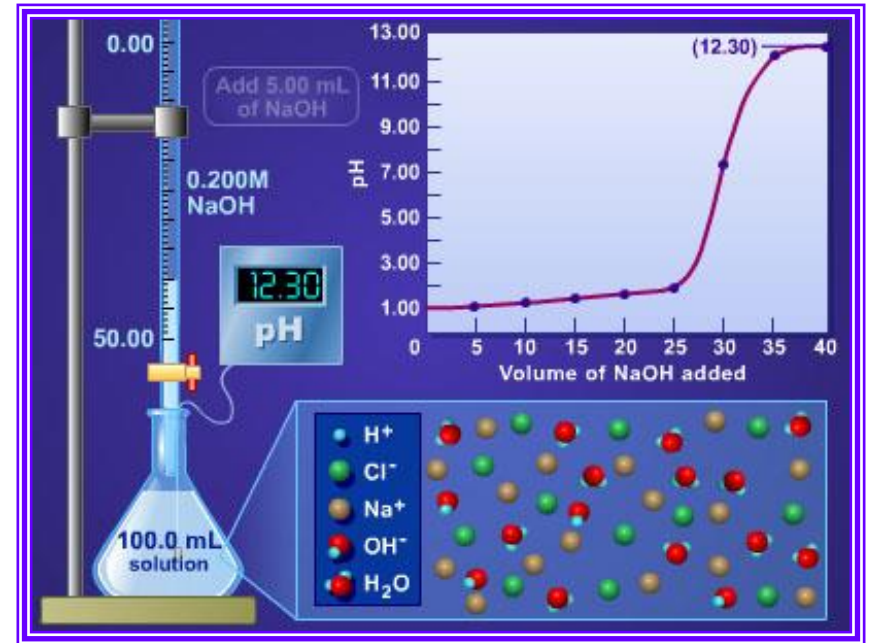
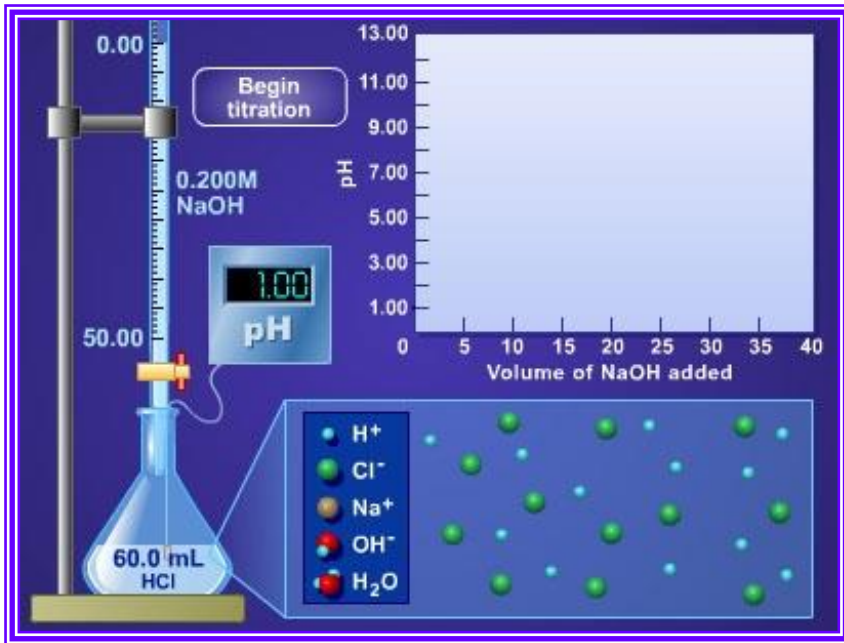

- การไทเทรตกรด-เบส เป็นกระบวนการวิเคราะห์ทางเคมีเพื่อหาปริมาณกรดหรือเบสที่ทำปฏิกิริยาพอดีกัน แล้วนำไปใช้คำนวณความเข้มข้นของกรดหรือเบสนั้น

การไทเทรตกรด-เบส

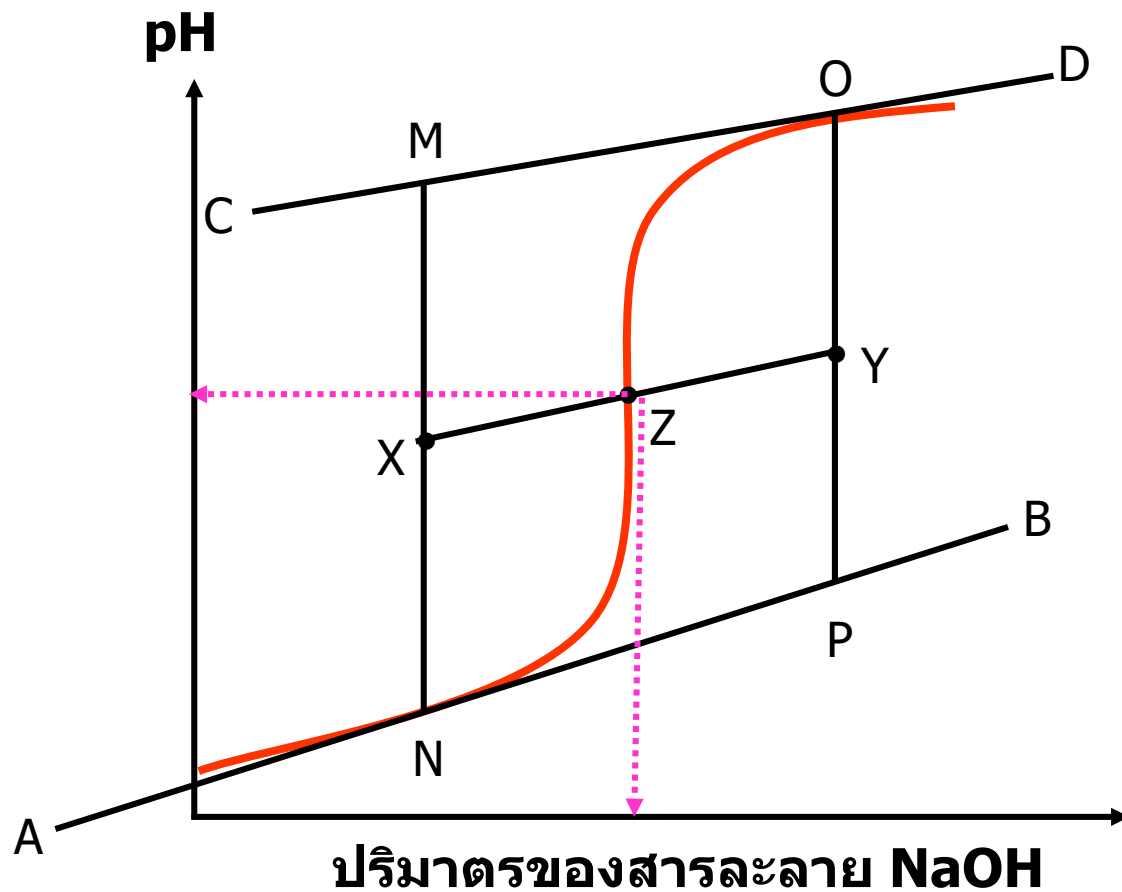

การไทเทรตกรด-เบส

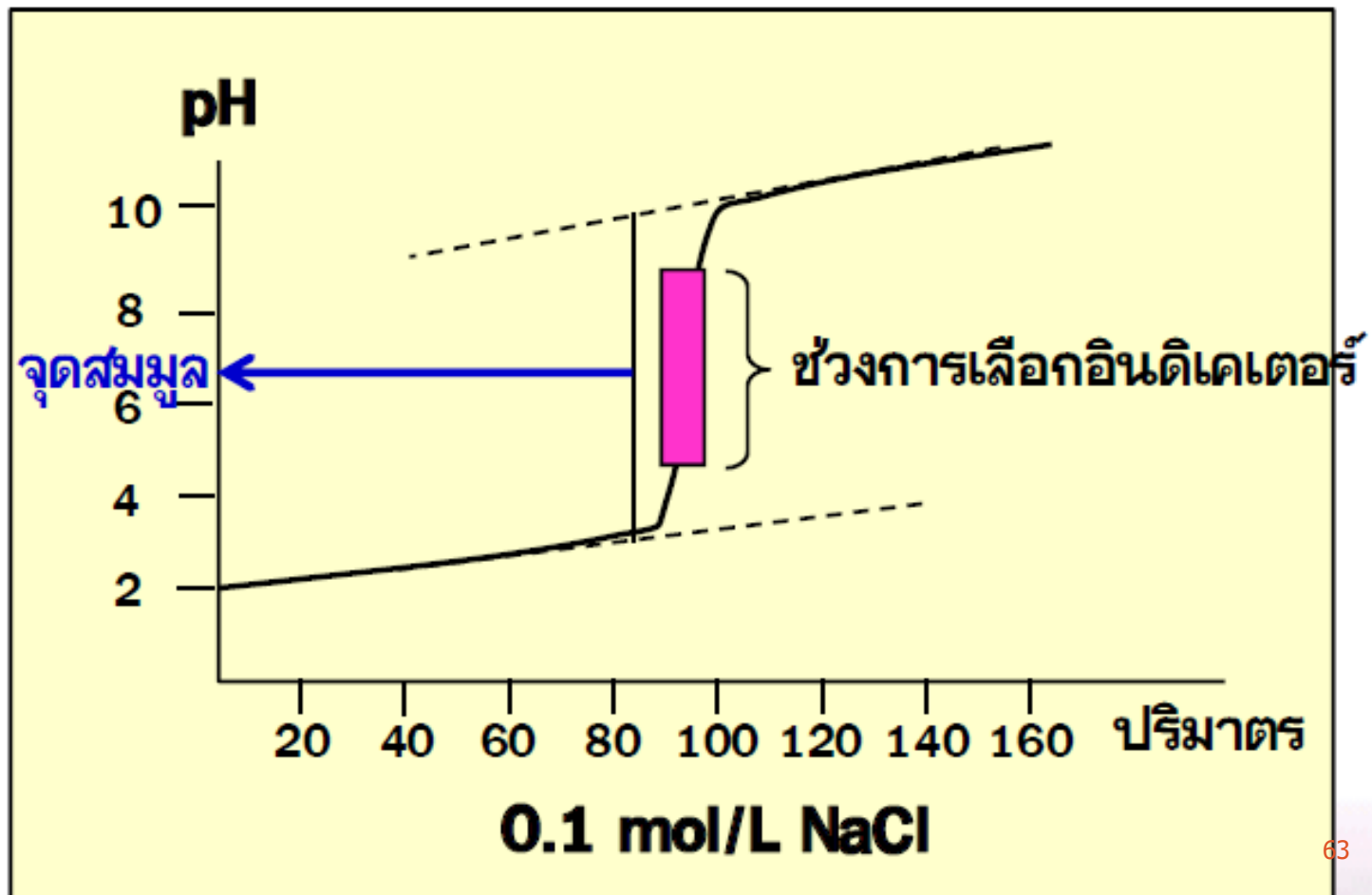

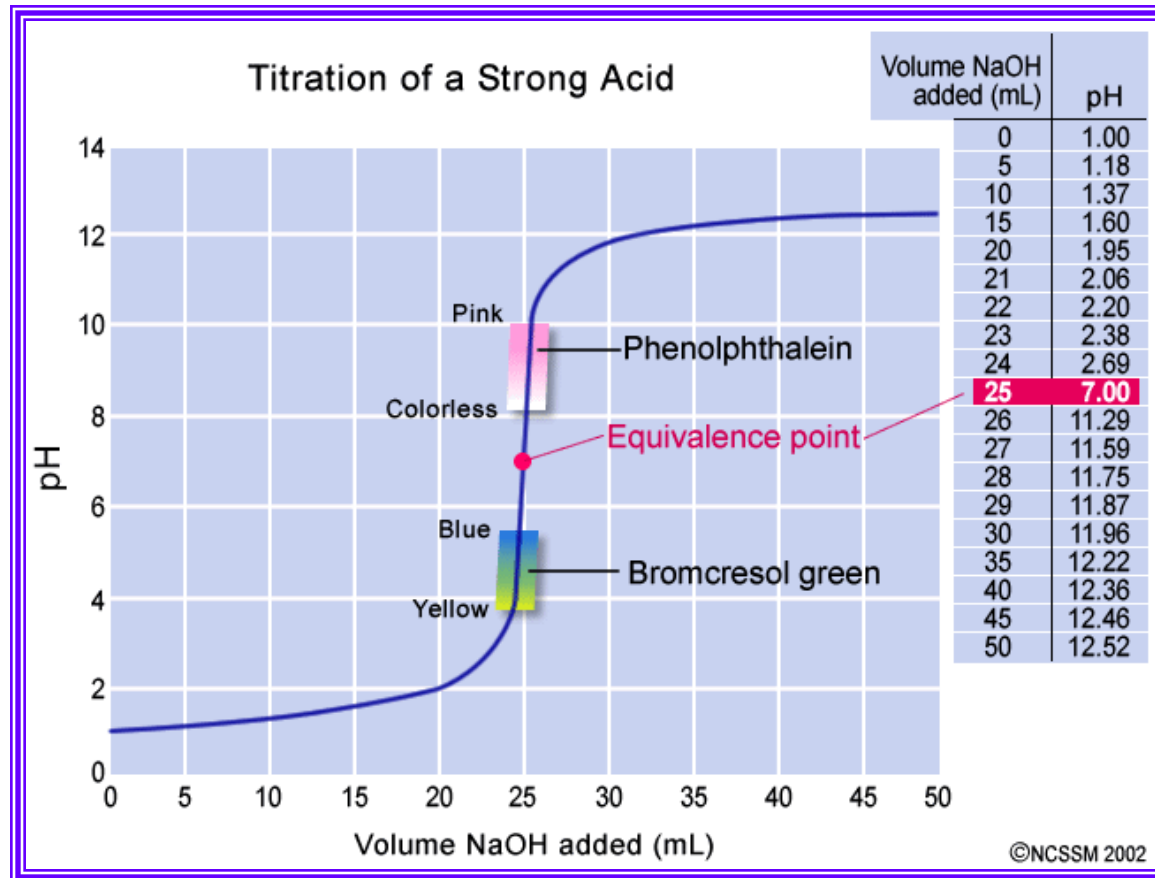
การหาจุดสมมูลจากกราฟของการไทเทรต

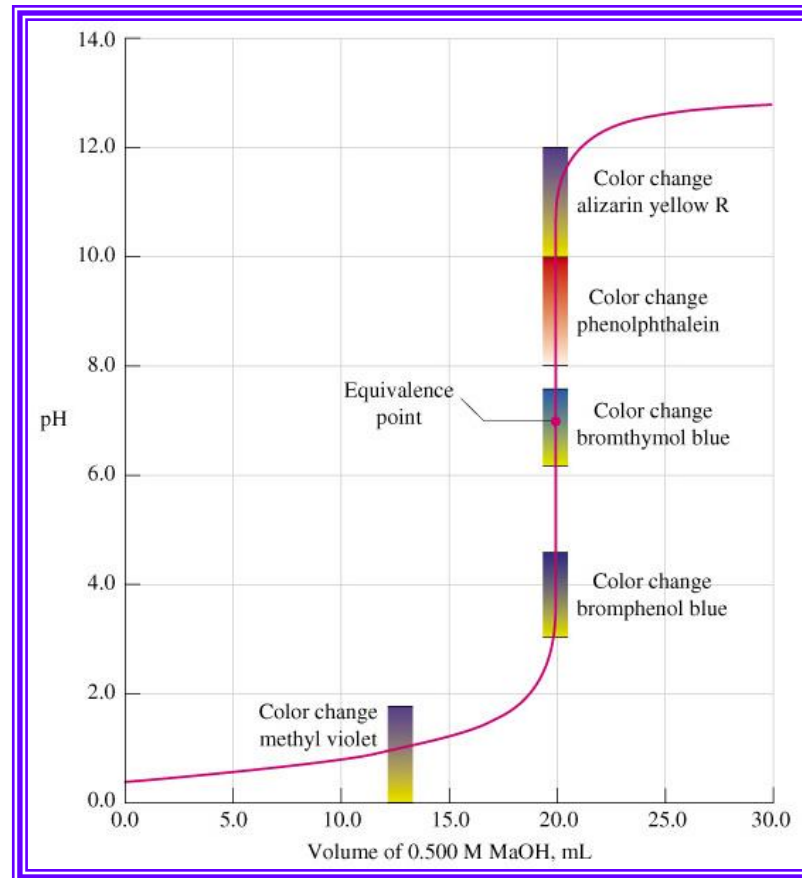
การหาจุดสมมูลจากกราฟของการไทเทรต

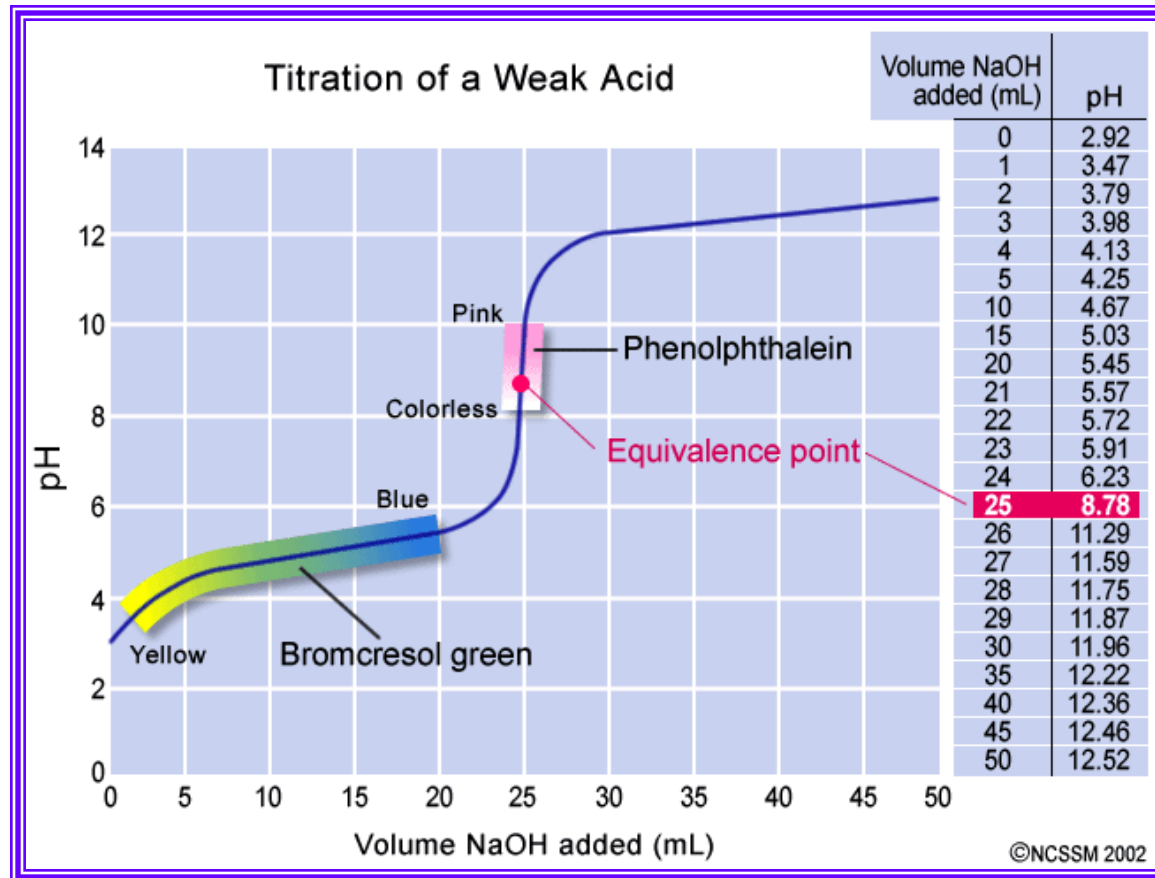
กราฟของการไทเทรตกรดแก่กับเบสแก่

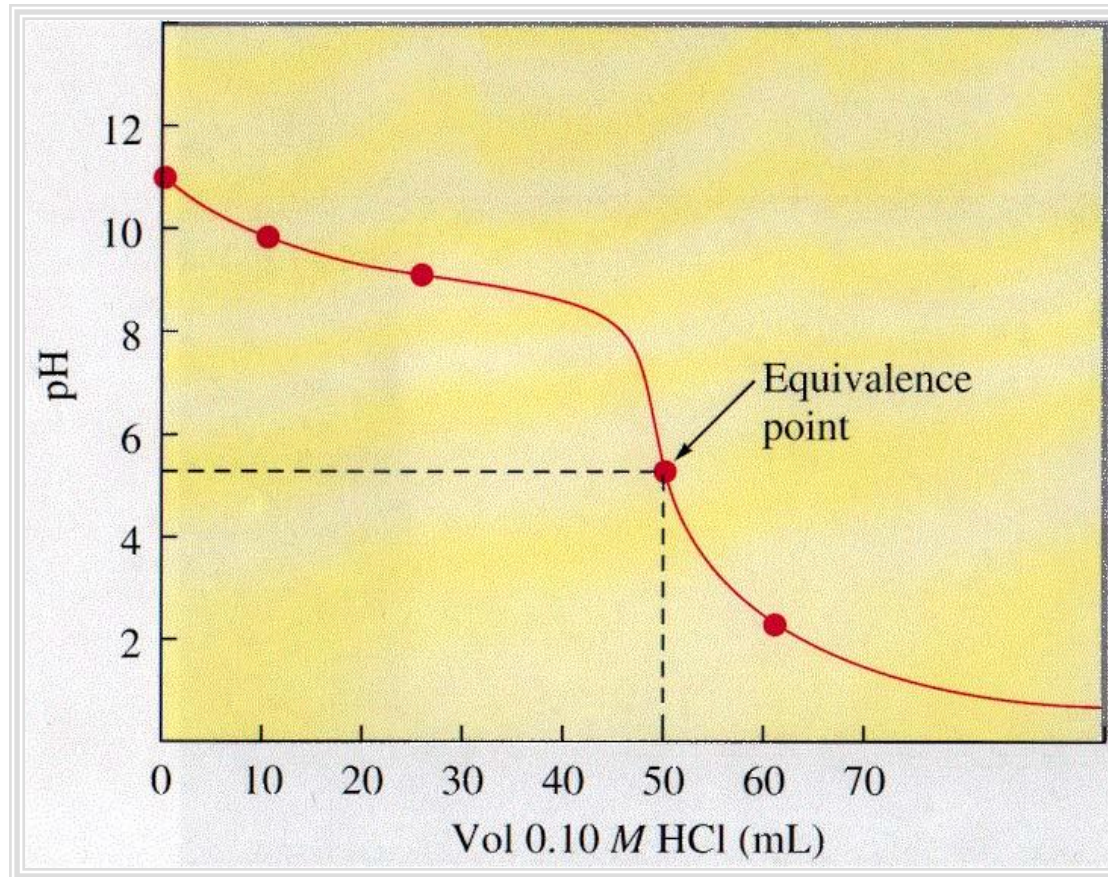
กราฟของการไทเทรตกรดแก่กับเบสแก่

กราฟของการไทเทรตกรดอ่อนกับเบสแก่

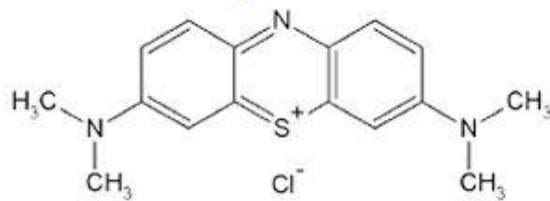

กราฟของการไทเทรตกรดแก่กับเบสอ่อน

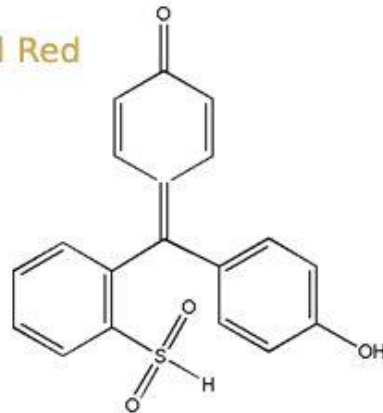

อินดิเคเตอร์กรด-เบส

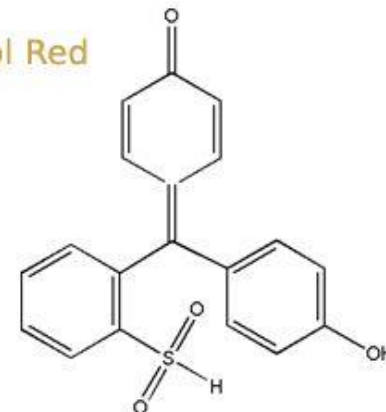
Methylene Blue

Phenol Red

Phenol Red

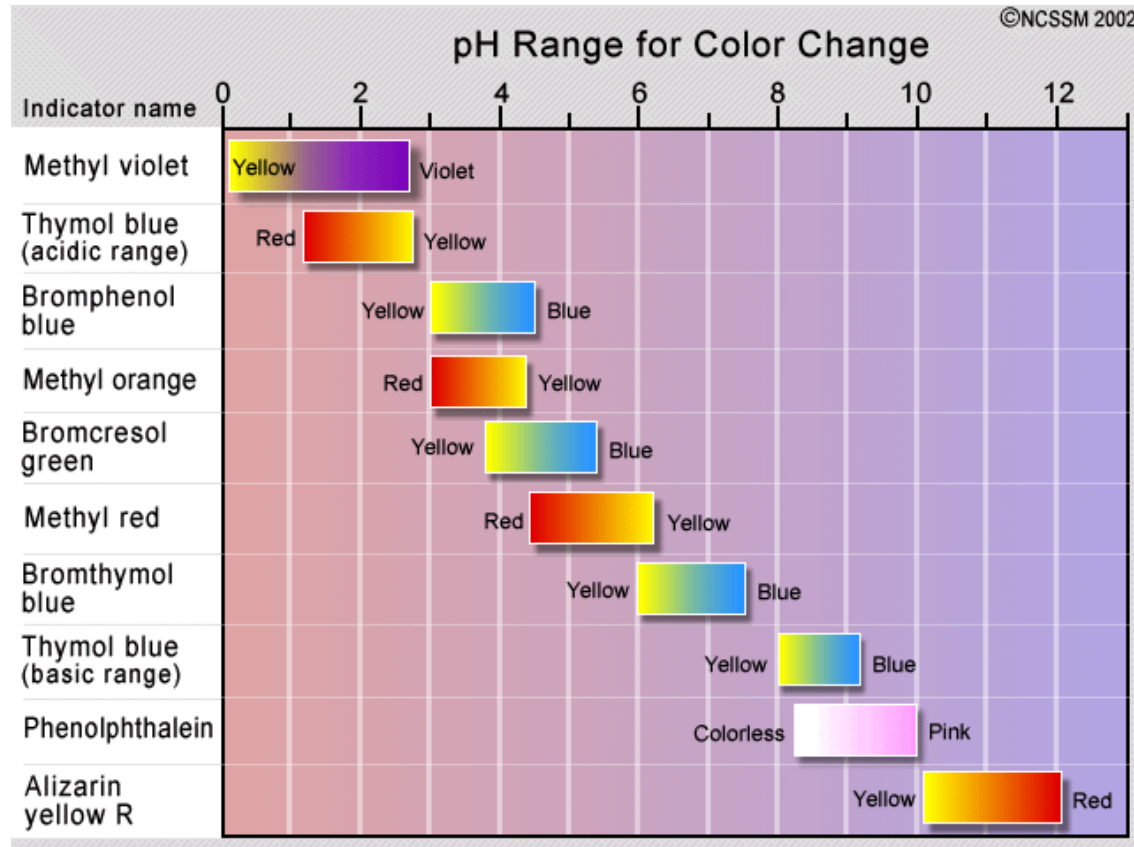

ช่วง pH การเปลี่ยนสีของอินดิเคเตอร์

อินดิเคเตอร์	ช่วง pH ของอินดิเคเตอร์	สีที่เปลี่ยน
Methyl orange	3.1 – 4.4	แดง – เหลือง
Bromothymol blue	6.0 – 7.6	เหลือง – น้ำเงิน
Phenolphthalein	8.3 – 10.0	ไม่มีสี – ชมพู

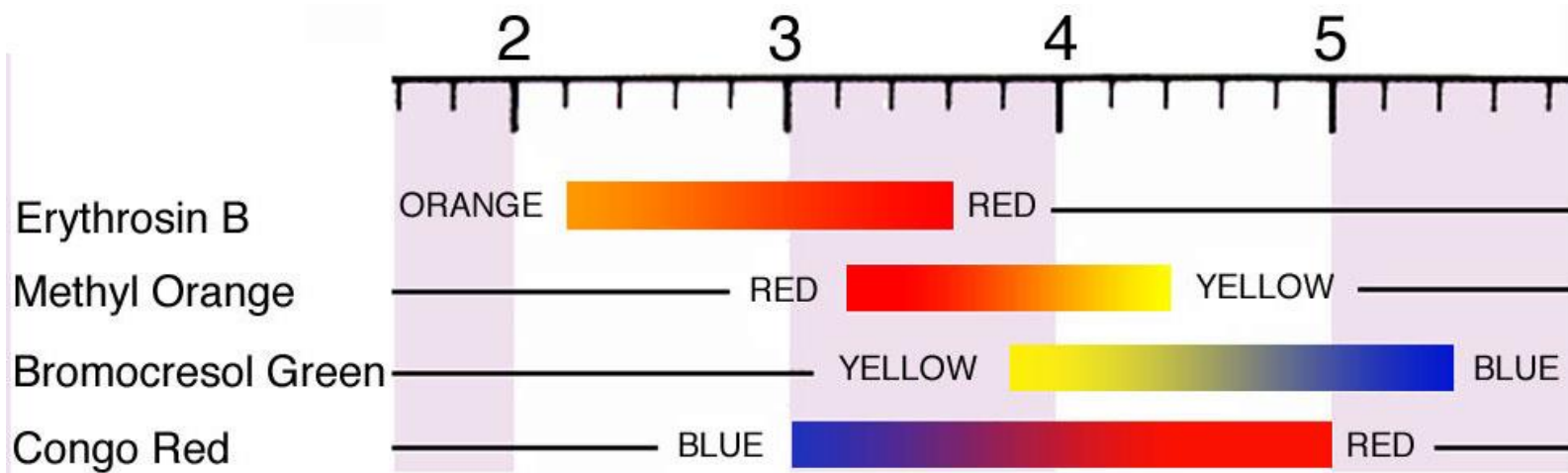

ตัวอย่างอินดิเคเตอร์บางชนิด

ประโยชน์ของอินดิเคเตอร์

- ใช้วัด pH ของสารละลาย
- ใช้บอกจุดยุติในการไทเทรตกรด-เบส

ลองหา pH ของสารละลายดังต่อไปนี้

- กำหนดช่วง pH และการเปลี่ยนสีของอินดิเคเตอร์ต่างๆ ให้ดังตาราง

อินดิเคเตอร์	ช่วง pH	การเปลี่ยนสี
A	3.1 – 4.4	แดง – เหลือง
B	4.4 – 6.0	แดง – เหลือง
C	6.0 – 7.6	เหลือง – น้ำเงิน
D	8.3 – 10.0	ไม่มีสี - ชมพู

เมื่อนำสารละลายชนิดหนึ่งมาเติมอินดิเคเตอร์ A,B,C และ D ได้ผลดังนี้

สารละลายนี้อยู่ในช่วง
pH ไต ?

อินดิเคเตอร์	สีของสารละลาย
A	เหลือง
B	เหลือง
C	น้ำเงิน
D	ไม่มีสี

กรด และ เบส

ACIDS AND BASES